

1. kapitola
Dlouhá cesta do Santa Cruzu

Spánek je pro slabochy.
Christopher Gaylord,
ultravytrvalostní legenda

Napské údolí, Kalifornie
pátek večer 29. září 2000

...Večeřeli jsme společně jako každá jiná šťastná rodina, až na to, že jsme seděli na svodidlech na okraji dálnice. Dětem to ani nepřipadalo divné – beztak nic jiného neznali – a mí rodiče si již zvykli usrkávat víno z papírového pohárku a přitom vrávorat na úzkém svodidle, kolem něž sviští auta. Dnes večer na silnici nebyl moc velký provoz, a tak jsme si mohli u večeře pěkně popovídat.

Dal jsem si nášup a pak ještě jeden a potom jsem dojedl zbytky po manželce. Nato přišel na řadu dezert: dva banány, tyčinka PowerBar a polévaný čokoládový dortík.

„Nerad se po jídle hnedka zdekuju, ale musím pokračovat,“ omluvil jsem se, že neposedím déle a nebudu čas trávit spolu s nimi.

„Tati, budeš zase pryč celou noc?“ zeptala se má dcera Alexandria. Velké hnědé oči měla plné nadšené zvědavosti, jako kdyby se snažila pochopit, proč má její táta tu podivínskou touhu, jakou většina jiných otců nemá.

„Ano, drahoušku, budu. Ale zítra ráno zase budeme snídat společně.“

I když jsem tenhle rozhovor vedl teprve pár hodin předtím, najednou mi to připadalo strašně dávno. Schylovalo se k půlnoci, takže všichni spokojeně spali v Matěřské lodi, zatímco já měl za sebou Sonomu a pokračoval západním směrem k městu Petalumě.

To je známé lacinými obchody a kuželníky, rozhodně to není žádná rušná metropole. Ale budiž mu ke cti, že je tam pizzerie U kulatého stolu, což je jedna z největších výsad na planetě.

Víte, jiné firmy vyrábějící pizzu nejsou tak pružné jako U kulatého stolu. Většina z nich má složitá pravidla a postupy rozvozu – malicherné maličkosti jako vyžadování podrobné adresy, kam se má pizza doručit. Jen si představte, že jim musíte říct, kde přesně jste! Naproti tomu U kulatého stolu vám pizzu doručí skoro kamkoliv.

Za ta léta jsem si značku U kulatého stolu oblíbil, protože soustavně překonávala všechny konkurenční výrobce. Mou důvěru si získala natolik, že jsem si ji jednou objednal dokonce domů.

Dosáhl jsem vrcholu stoupání a tam si všiml, že už mám na mobilu zase signál, i když slabý. Vyfukal jsem číslo.

„U kulatého stolu,“ ozval se mladý hlas. V pozadí vyřvávala rocková hudba.

„Potřebuju si objednat pizzu.“

„Cože? Vy potřebujete pizzu?“

Proč by jinak někdo volal ke Kulatému stolu? „ANO, POTŘEBUJU SI OBJEDNAT PIZZU! POTŘEBUJU PIZZU!“

„Tak jo, kámo, nač se hned rozčilovat?“

„Promiňte.“

„Nic se neděje. Víím, jak lidi dokážou být kvůli pizze nabroušený.“

„Já nejsem nabroušený, ale vyhládlý,“ řekl jsem dost podrážděně.

„To je jedno, kámo. Ale ujišťuju vás, že od nás dostanete nejchutnější pizzu, jakou si umíte představit. Jsem tady vedoucí. Tak co to bude?“

„Vemu si havajskou a porci sýra navíc. A taky oliv. A šunky. Jo... a ještě mi přidejte ananas.“

„Od všeho porci navíc? Všechno to tam nahážu. Jak velkou ji chcete?“

Byla to ošidná otázka. Nebyl jsem zařízený na to, abych s sebou tahal nesnědené porce, ale kdybych si poručil moc málo, došla by mi pohonná hmota a do východu slunce bych se nedostal do Marinu.

„Kolik lidí se nají z velké?“

„Pět, když počítám všechny ty přísady. Kolik vás je na mejdanu?“

„Jen já sám. Vemu si velkou.“

„Pane jo! Kámo, vy teda musíte mít pořádněj hlad.“

Ani nemáš tušení, pomyslel jsem si. „A máte nějaký moučník?“

„Tvarohovej koláč s třešněma. Je to bomba. Už jsem ho dneska ochutnal.“

„Fajn, tak si jeden vemu.“

„Jeden kus?“

„Ne, beru všechny.“

„Kámo, to je neskutečný.“

„Jak dlouho myslíte, že to potrvá?“

„Tak dvacet třicet minut. Pospícháte na to?“

„Ne že bych měl naspěch; chvíli se tady v okolí zdržím. Jen potřebuju vědět, jak dlouho vám to potrvá, abych vám moh říct, kde si dáme spicha.“

„Dobře... Počítám. Řekněme dvacet pět minut.“

„Tak se sejdem na rohu dálnice 116 a Arnoldovy ulice.“

„Cože, přímo na rohu?“ podivil se. „Vždyť je to pustý úsek dálnice. Jakou máte barvu auta?“

„Nejsem v autě,“ odpověděl jsem. „Ale poznáte mě snadno. Poběžím tudy úplně sám.“

„Poběžíte?“ Na okamžik se odmlčel. „Honí vás někdo?“

„Ne,“ zasmál jsem se.

„Ale je přeci půlnoc!“ nechápal.

„Ano, je pozdě. A právě proto potřebuju pizzu. Mám hrozný hlad.“

„Chápu.“ [Dlouhá pauza.] „To má logiku. Můžu vám přivést ještě něco?“

„Je ve městě Starbucks?“

„Jo, ale teď maj určitě zavřeno. Kdybyste chtěl, já mám fazolí hromadu. Než bude pizza hotová, trochu vám jich ohřeju. Utíkejte po dálnici pořád dál, a my si vás najdem.“

Nadiktoval jsem mu číslo mobilu a zavěsil, pak jsem sklopil hlavu a vyrazil do tmy. Když byli ochotni a schopni mě vystopovat na trase, nebylo potřeba čekat na rohu, což bylo dobré. Kdybych stál nečinně na večerním vzduchu, mohl bych si přivodit křeč v noze, a to by mě oslabilo.

Mobilní telefon jsem uložil zpátky do zadní kapsy batohu a vytáhl z něj fotku holčičky. I když jí z celého těla trčely hadičky a jehly, výraz tváře budil dojem, že je plná života. Jenomže byla nemocná; vlastně měla smrt na jazyku. A já běhal, abych ji pomohl zachránit. Ještě jednou jsem se na fotku podíval a opatrně ji vrátil na místo.

Přesně po dvaceti pěti minutách se po silnici valil zaprášený malý nákladní automobil s nadměrně velkými pneumatikami. To dorazila má pizza. K mému údivu seděl za volantem sám mladý vedoucí.

„Kámo!“ zvolal a vyskočil z auta. „Vy jste blázen. To je šílenství!“

Ze sedadla pro spolujezdce vzal pizzu a otevřel krabici. Pizza byla vyhotovena mistrně; vysoká byla skoro stejně jako široká, navrchu posetá spoustou ananasu a oliv. Vypadala, jako by měla nasytit nosorožce. Zaplatil jsem účet, poděkoval mu a chystal se pokračovat.

„Vy zas poběžíte?“ nevěřil vlastním očím. „Nechcete se svézt?“

„Když mám teď trochu kalorií,“ odpověděl jsem s pizzou v ruce, „využiju toho.“

„Ale kam až chcete běžet?“

„Mám namířeno na pobřeží,“ řekl jsem.

„Na pobřeží!“ vykřikl. „Bože, vždyť Bodega Bay je odsud nejmíň padesát kiláků!“

Ve skutečnosti jsem měl za cíl pláž v Santa Cruzu – přes 240 kilometrů daleko – ale pomyslel jsem si, že ani jeden z nás by tu představu neunesl.

„Nechce se mi věřit, že je v lidských silách uběhnout padesát kiláků,“ zalapal po dechu. „Jste něco jako Carl Lewis nebo co?“

„Hm... jo,“ odpověděl jsem. „Jsem jako Carl Lewis, jenom pomalejší.“

„Kde budete spát?“

„Nebudu.“

„To poběžíte celou noc? To je šílenství. To se mi líbí!“ Naskočil zpět do auta. „Už se nemůžu dočkat, až to povím klukům v krámě.“ A uháněl pryč.

Ten mládenec se mi zamlouval. Pro většinu lidí, kteří neběhají, je běh přinejlepším nudný a přinejhorším hrozně úmorný a nesmyslný. Ale jeho jako by mé smělé počínání doopravdy zaujalo; jako kdyby mezi námi vznikla nejzákladnější vazba; i když jsem nepředpokládal, že by se dal v dohledné době na běhání.

S tvarohovým koláčem na pizze jsem se zase rozběhl a cestou jedl. Za ta léta jsem se v jedení za běhu zdokonalil. V jedné ruce jsem držel krabici s pizzou a koláčem a druhou rukou se krmil. Bylo to dobré procvičování horní části těla. Naštěstí jsem měl předloktí dobře vyvinutá, a tak mi zátěž navíc nedělala problém. Z praktických důvodů jsem si čtyři porce pizzy sbalil do jednoho tlustého špalku jako obrovské italské burrito. Tak se mi snáz vešly do pusy.

Zrovna když jsem dojídal první chod, zaslechl jsem, jak se znova blíží auto vedoucího. Neomylně ho prozradil uvolněný tlumič výfuku. Zapomněl mi

dát kafe. Nalil jsem ten tmavý odvar do jedné ze svých lahví na vodu a zbytek jsem vypil hned. Chtěl jsem mu zaplatit, ale on si peníze nevezal.

Ještě než nastartoval a odjel, vystrčil hlavu z okna nákladáku a zeptal se: „Kámo, nevdává vám, když se zeptám, proč to děláte?“

Kde začít? „Člověče,“ odvětil jsem, „to by bylo dlouhé vyprávění.“

4. kapitola **Běhej jako o život**

*Z jižní do severní Kalifornie
1977-1992*

...Řidič ani nevystoupil a nechal se obsloužit z okénka. Ano, měli otevřeno! Byl jsem zachráněn.

V nohou mi tepalo a chytaly mě do nich křeče, prsty jsem měl oteklé, tělo pokryté vrstvou potu a špíny ze silnice. Dobelhal jsem se k mikrofonu. Patou jsem šlápl na kabel. „Máte vybráno?“ ozval se plechový hlas.

„Ano,“ vyhrkl jsem. „Jako předkrm si dám dvě kukuřičné placky, velké burrito a dvě topinky.“

„Bude to všechno?“

„K tomu velkou kolu a dvě burrita s fazolemi.“

„Ještě něco?“

„To bude všechno.“

„Zaplaťte, prosím, u výdejního okénka.“

Z boty jsem vydoloval zmuchlanou dvacku a radostně se dovlekl k vedlejšímu okénku. Slečna za ním se tak šťastně netvářila.

„Pane, máte vůz? Pokud nejste v autě, jídlo si zde objednat nemůžete.“

Prohlížel jsem si ji. Bylo to ještě dítě. Nepochybně jí toto pravidlo vtloukl do hlavy vedoucí. Určitě na mě nebyl hezký pohled. Ta dívka stála mezi mnou a mými plackami. Musel jsem uplatnit rafinovanou přesvědčovací taktiku, kterou jsem si osvojil v práci. Pokusil jsem se o co nejpůsobivější úsměv.

„Chápu, co mi říkáte,“ začal jsem ji přemlouvat. „Ale nemohla byste v tomto ojedinělém případě udělat výjimku? Víckrát už to neudělám, slibuju.“

Podívala se na mě a na mé plandavé a roztřepené slipy.

„Hezký pokus.“

„Podívejte se, já vám zaplatím a vy mi dáte jídlo.“ Pořád jsem se usmíval a snažil se z hlasu zahnat známku hysterie. „Uděláme rychlý obchod a jako by se to nikdy nestalo. Nikdo se nic nedoví.“

„Nezlobte se, pane, ale kdybychom udělali výjimku vám, museli bychom pak obsloužit každého bez auta.“

O čem to mluví? nechápal jsem. Ohlédl jsem se za sebe. Nikde nablízku ani jeden další třicátník ve spodním prádle neměl snahu uprostřed noci získat kukuřičnou placku na úkor řidičů.

Znova jsem jí ukázal dvacku.

„Prosím. Dejte mi, co jsem si objednal, a můžete si nechat drobné.“

„Dobrou noc, pane.“

„Ale...“

Nato od okénka odešla.

„Jíst!“ zasténal jsem. „Potřebuju jíst!“

V tom okamžiku přijíždělo auto. Velký starý model oldsmobilu. Pajdal jsem k němu. Asijský řidič ve středních letech stáhl okénko. Tvářil se udiveně, ale ne ustrašeně, a to bylo dobré znamení.

„Poslyšte, mám hrozný hlad,“ řekl jsem mírně, tak aby to neslyšela nacistka Helga od kukuřičných placek. „Nechtějí mi dát najíst. Potřebuju si objednat z vašeho auta.“

„Kde vaše auto?“ zeptal se.

„Já mám auto v San Franciscu.“

„Chcete se svézt do San Francisca?“

„Ne. Jenom se s vámi svezu kolem okénka, aby mi vydali jídlo.“ Vypadalo to, že s ním nebude lehké pořízení. „Jestli mě svezete kolem toho okénka, zaplatím vám útratu.“

Vyprskl smíchy. „Vy za mě zaplatíte? Jste blázen! Člověče, vy jste blázen.“

Pokynul mi, abych si sedl vedle něj, a přitom se nepřestával smát. Nechtěl jsem, aby mě Helga vedle něj zahlédla, a tak jsem si vlezl na zadní sedadlo a tam si dřepel v naději, že mě neuvidí.

„Zahrajem si na taxi?“ zakřenil se. „Tak jo, já taxikář. Co poručíte?“

„Objednejte mi osm placek,“ řekl jsem vlídně.

„Osm placek!“ vyjekl. Pokynul jsem mu, aby se utišil.

Celou dobu, co s ním Helga mluvila, byla velmi podezřívavá, ale on se s tím vypořádal bezvadně. Choulostivý okamžik nastal, když jí u okénka podával zmačkanou dvacetidolarovku. Svrátila obočí a já viděl, jak usilovně přemýšlí, jestli jí ta bankovka náhodou není povědomá. Zatajil jsem dech. Nakonec si ji zdráhavě vzala a podala mu sáček s kýženými potravinami.

Když jsme odjížděli, můj šofér se pobaveně hihňal. „Vy jste ale cvok!“ opakoval. Zastavil na přilehlém parkovišti a vypnul motor. „Teď jíme?“

Co to je za chlápka? říkal jsem si. Kolikátou noc takhle pojídá mexickou stravu sám na liduprázdném parkovišti? Má vůbec kam jít? Proč byl tak ochotný svézt cizího člověka?

Jenže já potřeboval pokračovat, takže tyhle otázky musely zůstat nezodpovězené. „Nemůžu se zdržet,“ vysvětlil jsem mu a vystoupil. Obešel jsem auto k jeho oknu a on mi podal sáček s plackami.

„Vy cvok,“ zazubil se. „Kolik vám dlužím?“

„Nic,“ usmál jsem se na něj. „A vy jste taky střelený. Díky.“

Potřásli jsme si rukama. Já se pak rozběhl, klusal po silnici do dálky a přitom si vybalil kukuřičnou placku. Jíst za běhu bylo docela složité. V jednu chvíli jsem se nešťastnou náhodou zhluboka nadechl, zrovna když jsem žvýkal, a kousek rajčete mi uvízl v krku. Chvíli jsem myslel, že se tím zadusím, ale dopadlo to jinak. Kýchl jsem si, a ten kousek rajčete mi vlétl do nosu. Tlustá vrstva zakysané smetany usnadnila průchod, ale na druhé straně zanechala v nosní dírce odporový, kyselý hlen.

Poraněný palec mě mučil. Je zvláštní, jak se bolest dostavuje a zase ustupuje ve vlnách. Chvillemi bylo pulzování tak nesnesitelné, že jsem na nohu

stěží dokázal přenést váhu. Zato v obdobích klidu jsem ji skoro nevnímal. Nakonec mi celá špička nohy znecitlivěla.

Jak jsem běžel po sanfranciském poloostrově dál na jih, městská krajina pozvolna ustupovala pobřežnímu předhůří. Když jsem zdolával hřeben směrem k západnímu konci zátoky, uviděl jsem v dálce mihotavá barevná světla podél ranvejí sanfranciského mezinárodního letiště. Nízko nad obzorem na obloze zářily palubní přistávací světlomety přilétajících letadel. Dosáhl jsem vrcholu pobřežního hřbetu a začal sbíhat po západní straně horského předělu směrem k oceánu. Světla Křemíkového údolí již nebylo vidět a postupně mě pohlcovala tma. I když ta oblast byla převážně nerozvinutá, pravidelně jsem míjel krátké řady domů lemujících tichou odlehlou silnici. Tu a tam se v některém z nich svítilo nebo poblikávalo průsvitné modravé světlo televizoru, ale většinou byla v domech tma, což bylo asi dobře. Jen si představte, že vyjdete ve čtyři ráno z domu a narazíte na člověka, který běží kolem ve spodním prádle a zápolí sám se sebou, jako by každý krok byl jeho poslední. Jako první by mě napadlo, že je to utečenec z psychiatrické léčebny.

Čím víc na jih k pobřeží jsem běžel, tím byl noční vzduch zamženější a vlhčí. Sražený opar skapával ze stromů a podél silnice se tvořily louže a vzduchem se nesla pronikavá vůně pinie a blahovičnicku. Z křoví se vynořil tchoř. Šněroval si to jako opilý. Ohlédl se za mnou, ale moje přítomnost ho zjevně nijak zvlášť neznepokojila. Zato mě ta jeho trochu vylekala. Naštěstí se naše setkání obešlo bez zápachu.

Přeběhl jsem několik vršků a údolí a zamířil do jedné značně hlubší prolákliny. Na dně téhle rokliny mě zastihlo chladné a mlhavé počasí a stoupání po protějším úbočí bylo ukrutně prudké. Zdálo se nekonečné. Když už to vypadalo, že dál bude silnice rovná, následoval další úsek stoupání. Mlha zhoustla. Dlouho jsem se s tou potvorou kopcem pral, ale nakonec mě přemohl. Zastavil jsem se na okraji silnice, abych se dal dohromady, v předklonu těžce oddychoval a říkal si, jak asi dlouho bude mé tělo ještě snášet to týrání.

Po krátkém oddechu jsem zvedl hlavu a všiml si, že se mlžný závoj mírně protrhává. Skoro jsem se už prokousal celou vrstvou mlhy. Dobýval jsem ten kopec, blížil se k vrcholu, a ani jsem to nezpozoroval. Když jsem si to najednou uvědomil, zvedlo mi to náladu a dodalo odvahu. Jako by mi svítalo na lepší časy. Sklopil jsem hlavu, nedbal bolesti a začal stoupat ostrým tempem, což se po uběhnutí čtyřiceti kilometrů přibližně rovnalo průměrné chůzi.

Přestože nohy prosily o milost, každý krok přinášel jasnější pohled na oblohu nade mnou, a čím výš jsem se dostával, tím byl vzduch teplejší a sušší. I přes studenou mlhu, která mě obklopovala, mi po obličeji stékal pot. Potom jsem se náhle, jako mávnutím proutku, ocitl nad mraky. Nebe bylo poseté hvězdami. Zářily snad nejjasněji, co jsem kdy viděl. Měl jsem pocit, jako kdyby stačilo natáhnout ruku a hrst si jich nabrat. Hypnotizovalo mě ticho a klid. Ten okamžik mě zcela pohltil.

Poprvé za celou noc – čerta starého! – poprvé po letech jsem měl dojem, že přesně na tohle místo patřím. Nevadilo, že jsem polonahý, v neznámé končině a takřka neschopný udělat další krok vpřed. Bylo to

bevýznamné. Já byl šťastný – stál jsem tam úplně spokojený. Poslouchal jsem hlas svého srdce a to mě zavedlo sem.

5. kapitola **Poskvrnění luxusního lexusu**

Bez odvahy není slávy.
slogan z 2. světové války

San Francisco
1992 – 1993

...Vytrvalostní běh na sto mil západními státy vůbec nezačal jako běžecký závod; ve skutečnosti se vyvinul z dálkového koňského dostihu zvaného Tevisův pohár, vytrvalostní soutěže, jejíž účastníci musejí v koňském sedle zdolat sto mil horské trasy. Ale v roce 1974 všechno změnil Gordy Ainsleigh. Celý rok se svým koněm houževnatě trénoval, podle legendy však jeho kůň zrovna před závodem zchroml. Gordyho to zdrtilo, leč neodradilo. Oznámil, že se závodu na sto mil zúčastní, jen s tím rozdílem, že bez koně.

Pochopitelně tím vzbudil pochybnosti a posměch. Bylo to čiré bláznovství. Ale 3. srpna 1974 se do půl těla obnažený Gordy Ainsleigh postavil na start Tevisova poháru vedle řady koní. Těsně před začátkem závodu bylo slyšet, jak se ho jeden z jeho přátel ptá, zda chce šunkový sendvič, nebo obročnici. Jiný svědek se údajně zeptal rozhodčího, zda závod není určen výhradně pro zvířata. „Vždyť on taky zvíře je,“ odpověděl rozhodčí.

O dvacet tři hodiny čtyřicet dvě minuty později se Gordy kupodivu objevil na začátku cílové rovinky. Fyzicky ani psychicky na tom nebyl dobře, přesto se šoural kupředu. Díky železné vůli urazil pěšky celých sto mil. Dokonce porazil pár koní.

Právě tento úžasný výkon předznamenal moderní éru ultravytrvalostního přespolního běhu.

Na roztřesených nohou jsem doklopýtal do stanu pro závodníky, kteří to dotáhli do cíle. Tam jsem dostal stuhu a pár lidí mi potřásl rukou a poplácalo mě po zádech. Nato jsem se v bolestech dovlekl k autu. Když jsem si kecl na kožené sedadlo, nohy jsem měl podivně studené. Něco nebylo v pořádku. Vzápětí mě v obou nohou bez varování chytly hrozná křeče do čtyřhlavého svalu stehenního a lýtkových svalů. Trup sebou prudce mrskl doleva a pak stejně divoce zase doprava. Nohy jsem měl jako přibité k podlaze, dočista ztuhlé. Všechny desítky prstů jsem měl strnulých, zkroucených směrem k podrážkám bot. Lýtkové svaly jsem měl dřevěné jako baseballové pátky a stehna jako prkno. Bolest byla drásavá, hlodavá a pronikala celým tělem.

Po obličejí mi stékal pot a z plných plic jsem křičel. Koutkem oka jsem zahlédl, jak kolem mého auta nenuceně procházejí lidé. Vůbec si nevšímalí, co se odehrává uvnitř. Těsnění, které tak účinně tlumilo hluk zvenčí, se

evidentně postaralo stejně dobře o to, aby zvuk nevycházel zevnitř ven. Na nic jiného než na křik jsem se nezmohl. Až na to, že jsem byl schopen otevřít ústa, jsem byl zcela znehybněný. Řval jsem čím dál hlasitěji, ale venku by ani tak nikoho nenapadlo, že uvnitř co nevidět prasknu.

Můj řev přerušilo nezvyklé říhnutí. To se několikrát opakovalo. Bouřil se mi žaludek. Náhle se mi samovolně otevřela ústa a začal jsem zvracet. Snažil jsem se sklonit hlavu k podlaze, jenže jsem se vůbec nedokázal ovládat. Musel jsem vypadat, jako když Godzilla chrlí oheň do vzduchu.

Trvalo to asi půl minuty. Když jsem se vyprázdnil, celá přístrojová deska a volant byly pozvracené. Stále ještě mnou cloumaly tak ukrutné křeče, že jsem dokázal hýbat jedině očními bulvami. Zbytek těla jako bych měl z křehkého skla. *Co teď?*

Možná bych tu mrtvolnou ztuhlost překonal, jen kdyby se mi povedlo přinutit tělo, aby zaujalo jinou polohu. Křečovitým šubáním jsem vyprostil levou paži z loketní opěrky. Dopadla na podlahu jako kus ohebné gumy; ruka bezvládně spočinula na plyšovém koberečku. Pomalu jsem tápal prsty, až jsem nahmatal ovládání sedadla. První knoflík, který jsem stiskl, posunul sedadlo dopředu a natažené nohy mi nacpal ještě hlouběji pod palubní desku. Do celého těla mi vystřelila bolest, jako kdybych dostal elektrický šok. *To nebylo dobré.* Honem jsem prst stáhl zpět a přesunul ho k dalšímu tlačítku. Tím jsem spustil opěrku hlavy. Myslel jsem, že mi ji rozmačká na kaši. Než se mi podařilo knoflík uvolnit, hlavu jsem měl vklíněnou mezi opěrku a opěradlo sedadla. Šly na mě mdloby. To fakt nebylo dobré.

Třetí tlačítko sklápělo opěradlo, takže se mi horní část těla zakláněla. Sklouzl jsem dozadu a v těle mi záhadně zavrзло a zapraskalo. Když jsem byl skoro ve vodorovné poloze, bolest ustávala. Jakmile bylo sedadlo sklopené úplně, sundal jsem prst z tlačítka a zůstal nehybně ležet.

Protože bolest už nebyla tak nesnesitelná, mohl jsem začít hodnotit situaci.

Ze sloupku řízení skapávaly částečně strávené kousky ananasového melounu. Na nohou jsem cítil vlhko, ale celou dolní část těla jsem měl zcela otupělou, a tak jsem pořádně nevěděl, co se tam dole děje. Uvědomoval jsem si, že mým příštím krokem musí být opuštění auta. Natáhl jsem ruku a zatáhl za kliku dveří. Zprvu to nebylo nic platné, ale jakmile jsem trhl silněji, západka nečekaně povolila a dveře se otevřely.

Trup se mi bezvládně převážil a vypadl ven. Paže jsem měl tak zesláblé, že pád nedokázaly ztlumit. Svalil jsem se na zem, obličejem rovnou do špíny. Ležel jsem jak široký, tak dlouhý, půlka těla venku, nohy pořád ještě vevnitř. Jak jsem měl tvář ve špíně, pokaždé když jsem se nadechl a vydechl, malinko jsem kolem nosu rozvířil prach.

Třebaže na mě musel být navýsost žalostný pohled, zrovna tak jsem klidně mohl stát na stupních vítězů s medailí kolem krku. Po měsících horlivého tréninku a přípravy jsem dosáhl cíle. Úkol jsem splnil. Byl jsem na sebe hrdý.

Konečně jsem dokázal z auta vysoukat i zbytek těla. Obličej jsem měl upatlaný a oblečení zasviněné. Ale když jsem řídil lexus na cestě domů, má hrdost byla nedotčena. Rychlost jízdy jsem udržoval pomocí tempomatu.

Nohy jsem měl pořád hodně ztuhlé, a proto jsem se bál, abych do nich zase nedostal křeč a nevyboural se.

Pokud jde o auto, už nebylo jako předtím. Přesto jsem si ho začal víc vážit, když teď bylo náležitě pokřtěné. Prožili jsme si nejhorší chvíle a společná historka nás sblížila. Když se mě šéf zeptal na ten odporný zápach, vymluvil jsem se, že v autě shnilo nějaké ovoce..., což nebylo daleko od pravdy.

9. kapitola **Do temnoty**

V bitvě se počítá to, co uděláte, když se dostaví bolest.

John Short

Foresthill, Kalifornie

25. června 1994 18.22 h

...Kousek jsme běželi pohromadě. Ten menší se ze všech sil snažil s námi držet krok, jenže na něm bylo vidět, že udržovat stálé tempo je pro něj velká námaha. V jednom okamžiku na cestě zakopl o kámen a hlasitě zaúpěl.

„Hele,“ řekl jeho parťák, „co kdybys běžel napřed sám a my tě pozděj doženem?“

„Jo, jasně,“ souhlasil jsem. „Uvidíme se za chvíli, někde u přechodu přes řeku nebo tak.“

Jak se však věci měly, zdálo se jasné, že se v tomhle závodě asi už nesečkáme. Ten menší zakuňkal: „Tak se, brachu, drž. Vypadáš dobře.“

Po sto dvaceti kilometrech týrání těla potvrdili, že jsou to v jádru dobří chlápci.

Právě když tři čtvrtě hodiny nato slunce zapadlo za obzor, zavěsil jsem se za dalšího běžce.

„Co bys rád?“ houkl na mě, aniž se otočil.

„Nic moc. Jen se dostat k řece.“

„Jo, to já taky,“ zafuněl. „Cejtím napětí v tříslech a před pár kilákama jsem začal chcát krev. Nevím, co se to se mnou sakra děje. Ale asi bych si neměl stěžovat. Vidíš toho chudáka za náma?“

„Myslíš ty dva? Je divné, že běží spolu.“

„Jo,“ přitakal, „ty zelený jsou pěkně nasraný, co?“

Teď jsem z toho měl v hlavě zmatek. „Asi vám nerozumím,“ přiznal jsem. „To jsou lesní strážci?“

„Houby, žádný lesní strážci,“ opravil mě. „Vojclové. Z jednotky zvláštního určení.“

Začínal jsem chápat.

„Jsou cvičení, aby nenechali kámoše ve štychu,“ pokračoval, „tak dělaj všechno spolu. Ten, co se zdá čerstvej, svýho kámoše jen tak pro nic za nic neopustí, i když to znamená, že ze závodu vypadne taky. Buďto spolu závod dokončí, anebo spolu vypadnou. Takže když jeden z nich padne, jsou vyřazený oba. S jedním bývalým příslušníkem speciálních jednotek jsem

trénoval. Jestli chceš něco vědět, ty maníci jsou pěkný magoři.“ Ironicky se zachechtal.

Na opačné straně brodu byla umístěna občerstvovací stanice. Obsluhovali ji studenti a profesoři z ústavu pedikúry Kalifornské univerzity. Mnoho sportovců v téhle fázi zoufale potřebovalo ošetřit nohy. Sedl jsem si do rozviklané lenošky a ihned si přede mě klekl student pedikúry.

„V levé botě mě něco tlačí. Jako bych tam měl lasturu nebo nějaký jiný tvrdý předmět,“ upozornil jsem ho.

Sundal mi botu a ponožku, vyklepal z nich spoustu písku a kamínků, ale lasturu ne. Sáhl do ponožky, něco z ní vytáhl a posvítil si na to tužkovou baterkou.

„Je to lastura?“ byl jsem zvědav.

„Hm, ne.“ Zvedl předmět do vzduchu. „To je,“ usmál se, „nehet z vašeho palce.“

Zatvářil jsem se zahanbeně, potom pobaveně. *Jak jsem si mohl odlomit nehet u palce, a ani o tom nevědět?*

„To nevadí,“ řekl jsem klidně. „Stejně jsem na něm nijak nelpěl.“

Zasmál se a požádal mě, zda si ho smí nechat. Nejspíš to bral jako trofej a hodlal si ji vystavit v cimře na studentské koleji.

Rozhodli jsme se, že z mých nohou nebudeme dělat vědu. Vlastně ani nebylo potřeba se jimi nějak moc zabývat. Od té chvíle šlo hlavně o odstranění následků poškození.

10. kapitola **Změna navěky**

Řekneš-li běž!, já do boje se pustím s nemožnostmi, ba zdolám je.
Shakespeare, Julius Caesar

Od Auburnských jezer k Robie Pointu
26. června 1994 o půlnoci

...Závěrečné stoupání k Robie Pointu bylo příšerné. Zbytek vody jsem již spotřeboval na předchozím svahu a teď jsem měl sucho v krku. Znavený jsem šlapal vzhůru a často klopýtal. Ruce jsem měl rozedřené a paže a nohy samou modřinu a škrábance.

Rval jsem se s tím hnusným krpálem tak dlouho, jak jen to tělo vydrželo, a záhy se konečně objevila světla Robie Pointu. Dověkl jsem se tam celý špinavý a navíc poslintaný. Oči jsem měl přivřený; úzkými štěrbinami jsem viděl jenom na pár krůčků před sebe.

Stál tam nějaký chlap a něco zapisoval. Sotva mě uviděl, upustil psací desku s klipsem a přiběhl mi na pomoc. Natáhl ruce a já se mu zhroutil do náruče. Pomalu mě spustil k zemi. Mluvil na mě, div ne hulákal, ale já se ztrácel. Nerozuměl jsem mu ani slovo.

Potom se přede mnou vynořil další obličej. Kupodivu mi byl povědomý.

„Tati?“

„Můj ty bože, chlapče,“ odpověděl vážně. „Co se ti stalo?“

Klekl si vedle mě a vzal mi hlavu do dlaní. Po tvářích mu stékaly slzy. Něžně mě houpal, jako by se snažil uchránit poslední zbytky života, co ve mně ještě zůstaly.

„Kde je máma?“ zašeptal jsem. „Nechci, aby mě takhle viděla.“

Otec potlačoval slzy. „Žádný strach, synku. Čeká u cílové čáry.“

„Tati,“ řekl jsem slabě, „já nevím, co mám v tuhle chvíli dělat. Stěží se hýbu.“

„Chlapče,“ poradil mi rázně, „jestli nedokážeš běžet, tak jdi. A jestli nedokážeš jít, tak se plaz. Dělej, jak myslíš. Hlavně pokračuj pořád vpřed a nevzdávej to.“

Zavřel oči a pevně mě stiskl. Natáhl jsem ruku a položil mu ji na rameno. „Ano, tati,“ zamumlal jsem. „Nevzdám to.“

Uvolnil sevření a já se svalil na břicho. Vzepřel jsem se na rukou a nohou a jednoduše se řídil jeho pokynem: začal jsem se po cestě plazit. Zatímco jsem se sunul pryč, slyšel jsem, jak v sobě táta dusí pláč.

12. kapitola **Prokřehlý mrazem**

Pouze ti, kteří se odváží jít příliš daleko, mohou přijít na to, jak daleko se dá jít.
T. S. Eliot

Jižní pól
leden 2002

...Za období deseti let se mi ve Vytrvalostních závodech na sto mil západními státy podařilo nashromáždit devět dalších stříbrných přezek. Po domě jsem měl nyní roztroušeny desítky medailí, plaket a trofejí a vévodila jim masivní ocelová soška za ceněné vítězství v outdoorovém mistrovství světa, celotýdenním víceboji v přírodě zahrnujícím přespolní běh, triatlon, windsurfing, lezení, snowboarding, jízdu na kajaku a 24hodinový závod horských kol. Samozřejmě je prima mít takovéto památky, ale já je nevystavoval v obýváku ani jsem je nevytahoval při příležitosti rodinných sešlostí nebo koktejlů. Některé jsem měl na záchodech, jiné zastrčené v zásuvkách pod kupačkami běžeckých ponožek a většina byla uložena v krabicích v garáži. Neprahl jsem po vychvalování a provolávání slávy, ale po dobrodružstvích, ke kterým patří mimotělesné zážitky, intenzivní bolest, bezesné noci a maximální pocit dobrého výkonu a úspěchu. Málokdy uplynul měsíc, kdy bych neabsolvoval závod na sto mil, sto kilometrů nebo přinejmenším na padesát mil. Když se zrovna nekonal organizovaný ultravytrvalostní závod, v rámci tréninku jsem běhal maratony. Dosáhl jsem takové tělesné zdatnosti, že pro mě prakticky neexistovaly rozumné hranice výkonnosti. O víkendech jsem celou noc klidně proběhal a přes den si hrál s Alexandrií a naším přírůstkem, synkem Nicholasem, a dělal jsem to tak

pravidelně. Přes týden jsem trénoval brzo ráno a v noci, protože jsem pracoval od devíti do pěti. Klidovou tepovou frekvenci jsem měl mezi 30 a 40, zhruba stejně jako Lance Armstrong.

Protože stále ubývalo natolik těžkých organizovaných závodů, aby uspokojovaly mou náročnost, improvizoval jsem tak, že jsem na start z domova běhal; pokaždé jsem si to načasoval tak, abych na start dorazil zároveň se startovním výstřelem. Jednou jsem běžel z našeho domu v San Franciscu po mostě přes Golden Gate na start Miwockého závodu na sto kilometrů v Marinském podhoří, což byla vzdálenost asi dvaceti kilometrů, a mezi špičkovými závodníky jsem dokázal obsadit celkově slušné čtvrté místo a ve své věkové kategorii zvítězit. Potom jsem se dal na windsurfing.

Žádná soutěž pro mě nebyla dost dobrá. Až věhlasný vedoucí horolezeckých výprav Doug Stoup navrhl maraton na jižní pól.

Antarktida leží na samém jihu a skýtá nejextrémnější podmínky. Nemilosrdně studené podnebí a putující zmrzlý terén určují měřítko, podle nichž se musejí posuzovat všechna ostatní extrémní dobrodružství. Jak případně, že se loď expedice Ernesta Shackletona, která v letech 1914 až 1916 jako první přešla přes Antarktidu a jejíž přežití patří v historii k nejsenzačnějším, jmenovala Endurance - vytrvalost. Také si můžeme připomenout, jak antarktické ledové kry rozdrtily a potopily legendární plavidlo, dřív než mělo šanci se dostat někam daleko. Antarktida je místo, kde nejsilnější a nejodvážnější muži čelí nejnelítostnějším extrémním přírodním silám na planetě, a aby zůstali naživu, musejí sáhnout na dno své vytrvalosti a fyzické kondice. A to se drama Shackletonovy expedice odehrávalo na mírnějších okrajích kontinentu.

Zřejmě nejimpozantnější závod všech dob, úsilí o dosažení jižního pólu, se uskutečnil hlouběji ve vnitrozemí kontinentu, na zeměpisném dně zeměkoule – na polární náhorní rovině –, kde jsou podmínky daleko extrémnější. V roce 1911 Nor Roald Amundsen a Angličan Robert Scott soupeřili o slávu a poctu být vedoucím první výpravy, která dosáhne jižního pólu. Jako první tam došel Amundsen a stačil odtud odejít živý, dřív než nastalo nejnepříznivější počasí. Scott dorazil o necelý měsíc později... a už se nevrátil. Členové jeho nešťastné výpravy byli po čase nalezeni zmrzlí. Nedaleko od místa, kde jejich putování skončilo, byla naměřena rekordně nízká teplota na naší planetě. Bylo to ohromujících 54 stupňů Celsia pod nulou.

Ano, jižní pól je výborné místo pro konání maratonského běhu. Mělo to jediný háček: nikdo nevěděl, jestli je to možné.

Půlnoční slunce nad hlavou jasně svítilo a odraz jeho paprsků od sněhu mě oslňoval. Přeběhl jsem přes provizorní cílovou čáru, ruce nad hlavou na oslavu zdárného dokončení maratonu. Trval mi devět hodin a osmnáct minut – a málem mě stál život. Svaly se mi chvěly a tvář mě pálila, jako kdyby mi u ní někdo držel hořící sirku – nedokázal jsem určit, zda mě pálí horko, nebo štípe mráz. Potřeboval jsem se honem dostat do ochranného přístřešku a dát si něco teplého do žaludku.

Strčili mě na sněžný skútr a dopravili do blízkého stanu, kde se na kempinkovém vařiči ohřívala voda. Chvilku po mně tam přibyl Brent. Zmítal se a kroutil, kuklu měl přimrzlou k hlavě. Nad vařičem ztratil rovnováhu a po podlaze stanu rozlil palivo. Podlaha se vzňala a ve stanu ihned vypukl požár.

Jeden z průvodců zpozoroval, co se děje, přiskočil a začal oheň hasit. Jakmile se mu to podařilo, věnoval se Brentovi. Ten měl masku přimrzlou, a tak mu ji musel od hlavy odstříhnout nůžkami.

Já jsem si mezitím všiml svých omrzlin na tvářích a nose, potíral jsem si je masťou a prsty je mnul. Zul jsem si boty, nohy si zabalil do spacáku a zahříval je, abych trochu rozproudil krev.

Richard měl zadřené ohybače kyčle a byl podchlazený. Sníh ho částečně oslepil a měl omrzliny; nakonec se mu z obou důvodů a ještě kvůli vyčerpání dostalo lékařského ošetření. Doktor ho křísil tím, že mu nitrožilně podal do paže čtyři litry výživy.

Zdálo se, že jsme museli zaplatit pěkně vysokou daň, ale vzhledem k tomu, co jsme právě dokázali, to mohlo dopadnout ještě hůř. Každý cíl, který za to stojí, s sebou nese riziko. Běžet maraton na samé dno zeměkoule byl jistě krajní případ, ale čím je riziko vyšší, tím větší je pocit uspokojení z úspěšného dokončení toho, co jste si předsevzali. My jsme to dokázali. A přežili jsme.

Druhý den ráno, ještě než jsme z pólu odjeli, dostal Don bláznivý nápad: „Co kdybysme oběhli svět nahatý?“ Myslel tím, že kdybychom oběhli tu holičskou tyč, vlastně bychom oběhli zeměkouli – samozřejmě po jejím nejmenším obvodu, kolem zemské osy.

To jsem si bez ohledu na omrzliny nemohl nechat ujít. A tak jsme se oba svlékli do naha a jenom v botách udělali rychlé kolečko kolem pólu. Tím jsem se zřejmě stal prvním a jediným člověkem, který uběhl maraton na jižní pól v běžeckých botách, a jedním z jediných dvou, kteří oběhli svět nazí. Veškeré mé příslušenství našťestí obojí přečkalo nepoškozené.

13. kapitola **Ultravytrvalostní svět**

Regenerace se přeceňuje.
Jim Vernon

1993 - 2004

...Aby člověk vynikal ve vytrvalostním sportu, musí být zapálený a obětovat tomu všechno. Kromě toho, že za týden naběhám sto třicet až dvě stě kilometrů, pravidelně jezdím na horském kole, pěstuju surfing a windsurfing, dvakrát denně dělám dvě stě kliků, padesát shybů a čtyři sta sklapovaček. Jistě, jsem závislák, ale nedělám to z marnivosti. Pěkná postava je vedlejší

produkt mé vášně. Neviděl bych ve vyvinutém svalstvu smysl, kdybych jeho pomocí nemohl tělo dohánět k nepředstavitelným extrémům.

I když se můj každodenní trénink může zdát přehnaný, podobných fanatiků je víc. Znáám běžce, kteří na Badwater trénovali tak, že za den udělali tisíc sklapovaček, a to v sauně! To už se opravdu může zdát nepřiměřené, ale když stojíte na startu nějakého neúprosného ultravytrvalostního závodu, pro psychickou stránku je úleva, když víte, že jste přípravu neodfláklí. Nepomůže vám nic jiného než maximální nasazení. Také je důležité, aby bylo tělo navyklé na celonoční běh, a přitom bylo další den silné. Jednou jsem běžel z domova v San Franciscu na start maratonu Napským údolím (160 kilometrů za osmnáct hodin včetně celé noci), dorazil pět minut před startem a pak běžel maraton (za 3:15). Takové vylomeniny děláme my, ultraběžci.

To, že jsem otec dvou dětí, mě nezpomalilo. Právě naopak: udržuje mě to ve střehu. Teď mám vážně co dokazovat: že je možné být zároveň milujícím, starostlivým a zodpovědným otcem a vrcholovým sportovcem; že i sympatáci mohou vyhrávat.

Samozřejmě že je nezbytné neustále přinášet oběti. Bohužel jsem se přestal stýkat s mnoha starými přáteli a známými, protože mi na ně už nezbyvá čas. A často spím několik týdnů v jednom kuse jenom čtyři hodiny za noc, abych udržel v rovnováze dynamiku rodiny, práce a běhání. Ukrajovat si ze spánku je jediný způsob, jak to všechno stíhat; na nic lepšího jsem nepřišel. Nejsem ochoten šidit sebe i rodinu o společně trávený čas, ale ani dopustit, aby se mi zhoršila fyzická kondice. Ano, přiznávám, je v tom určitá míra sobectví. Hodně z toho, co dělám, je spojeno s plněním vlastních ambicí. Myslím si však, že právě díky tomu je ze mě lepší člověk. Za ta léta jsem kvůli běhání zmeškal pouze jeden ze synových basketbalových zápasů a nechyběl jsem na žádném utkání v kopané – i když jsem na ně občas přiběhl.

Pravda je, že běhání беру jako jev, který mou rodinu svedl dohromady a udržel pohromadě. Nejen že mi skýtá možnost, jak ventilovat přebytečnou energii, ale současně nám dává společný cíl. Děti rády cestují na závody a pomáhají s přípravou a jsou ochotnými a hrdými členy doprovodného týmu. Sdílejí radost z vítězství i zklamání z porážek. Z první ruky zažívají boje a oběti, které si úspěch vyžaduje. „Sny se mohou vyplňovat,“ říkám jim, „zvlášť když usilovně trénujete.“

A plně se zapojují rodiče. Málokdy si nechají ujít velký závod. V důsledku toho se naše rodina semkla a vyrostli jsme i jako jednotlivci. Jak se ukázalo, běh na dlouhé vzdálenosti posiluje ducha – a nejen mého. Přibyly nám nové vzpomínky a ty nám pomáhají zmírnit bolest ze sestřiny smrti. Mezera, která po ní zbyla, se nezaplnila, ale byla by hrdá na to, jak se naše rodina stmelila, znovu zažehla oheň a udržuje ho.

Bratr Craig si pořád myslí, že mé extrémní běhání hraničí se šílenstvím. Alespoň se však tomu nyní můžeme společně zasmát, a děláme to často.

Neměl jsem nejmenší chuť s tím přestat. Po absolvování Badwaterského ultramaratonu jsem si chtěl vyzkoušet hranice vytrvalosti. „Co dál?“ kladl jsem si otázku pořád dokola. Byl jsem přesvědčen, že existuje něco ještě náročnějšího než Badwater a že bych se do toho mohl pustit. Něco ještě velkolepějšího a náročnějšího, a přitom nepovšimnutého. Ale co? Co by

mohlo být těžší než nejtěžší závod v běhu na světě? Toužil jsem zkusit něco ještě náročnějšího než dosud; tak náročného, že jsem o tom zatím neměl ani tušení.

Proč? Protože prozatím jsem se jenom rozvíčoval.

14. kapitola **Štafeta**

Začni pomalu a potom přidávej.

Walt Stack, kalifornská běžecká legenda

*Marinský okres, Kalifornie
sobota ráno 30. září 2000*

...Můj organismus byl jako parní lokomotiva: čím víc topiva se přikládá do kotle, tím větší výkon. Těžko bych do sebe mohl narvat dostatečné množství kalorií, kdybych se omezil pouze na zdravou výživu. Vypočítal jsem, že za hodinu spálím šest set kalorií. Jestliže jsem měl běžet čtyřicet osm hodin, potřeboval jsem pozřít nepředstavitelných 28 800 kalorií, které jsem za tu dobu vydal. Zdravá strava je obvykle kaloricky chudší, protože přírodní vláknina zůstává, tělo ji nevstřebává. Při tom ohromném množství potravy, co musím spořádat, bych do vnitřností 28 800 kalorií zdravé výživy nenarval. Ta hmota by mě nafoukla, že bych byl jako hroch! Proto jsem se uchýlil k požívání velmi vytríbených, hodně sladkých, kaloricky hodnotných pokrmů. To znamená sladkého pečiva, koblíh, cukrovinek; čím víc kalorií, tím lépe. (Jídelníček je uveden v příloze. Ale nezkoušejte jej napodobovat; jde o výjimečné obžerství fanatického extrémně vytrvalostního sportovce.)

Převýšení bylo jenom sedmdesát metrů, takže nic velkého. Přesto mě to stoupání ve spojení s horkem zničilo. Ubývala mi energie a dělalo mi potíže klást nohy dopředu. Byl jsem vyřízený.

V takových chmurných okamžicích se čas šíleně zkresluje a celý svět se mi smrskl do prostoru jednoho metru přede mnou. Na ničem mimo něj nezáleželo. Všechny mé myšlenky se upínaly ke zdánlivě nemožnému úkolu udělat několik dalších kroků. Naučil jsem se v takových chvílích nekoukat na hodinky. Vteřiny se totiž vlečou jako hodiny. Tehdy nesmíte myslet na nic jiného a jenom musíte dávat nohu před nohu a nutit se jít dál a dál. Buďto se to zlepší, anebo se svalíte na dlažbu v bezvědomí.

Tentokrát se to naštěstí nakonec zlepšilo. Paniku jsem překonal a nálada se zvedla. Krizi jsem zažehnal.

Potom co jsem se z té šlamastyky vymanil, jsem se blížil k sanfranciskému mostu přes Golden Gate. Přes širé prostranství vanul slastně chladný větřík a naskytl se mi neobyčejný pohled: na jedné straně panoráma města San Francisca a na druhé třípytí akvamarínový Tichý oceán. Zrychlil jsem tempo a pažemi jsem mával stabilněji. Bolest odezněla. Alespoň prozatím.

15. kapitola **Na druhý břeh**

Když procházíte peklem, vydržte.
Winston Churchill

San Francisco
sobota 30. září 2000 odpoledne

...Často dostávám pochopitelnou otázku: „A nebolí to?“

„Ano,“ odpovídám. „Ale je to prospěšná bolest.“

Občas to bývá nesnesitelné, ale v konečné platnosti mě to posiluje. Něco jako léčba elektrickým šokem.

Přece jen si většina lidí nedovede představit míru bolesti, jakou člověk musí snášet při běhu na dlouhé vzdálenosti. Kdekdo z nás někdy v životě běhal, a tak ví, jaká muka běžec může zažívat. A já vás ze své zkušenosti mohu ubezpečit, že čím je vzdálenost delší, tím není bolest o nic menší; ba právě naopak.

Jestliže bolest při běhu na 10 kilometrů vyjádříme hodnotou X, může vás to svádět k domněnce, že při běhu na 50 kilometrů je bolest menší než pětinasobek X. Jak by se jinak dala bolest snášet? Pravda je, že běh na oněch 50 kilometrů přináší bolest spíš desetinásobnou. Nebo ještě horší. Bolest na šedesátém kilometru je mnohem silnější než na padesátém, kde je daleko prudší než na třicátém. Každý krok bolí víc než ten předešlý.

Jak to může lidské tělo vydržet? S oblibou lidem říkám, že má „biomechanika“ je běhu na dlouhou vzdálenost „geneticky nakloněna“. Podrbou se na hlavě a přikývnu, i když nemají nejmenší ponětí, o čem to mluvím. Abych byl upřímný, ani já ne. Nemám tušení, jestli je to pravda. Jenže lidi potřebují nějaké vysvětlení, protože běžet čtyřicet osm hodin v kuse se zdá naprosto nepředstavitelné.

Na tom, co dělám, však není žádné tajemství. Prožívám stejné bolesti jako každý jiný. Pochopil jsem jednu zásadní věc: Nohy vás mohou nést pouze určitou vzdálenost. Při větších štrekách se to podstatně odehrává v hlavě, a jak mě před dvaceti pěti lety učil Benner, v srdci. Lidské tělo je schopno úžasných fyzických výkonů. Kdybychom se dokázali odpoutat od svých domnělých hranic, které nás omezují, a nechali se vést vnitřní zaníceností, máme nekonečné možnosti.

Já klusal temnou nocí sám. Na další křižovatce jsem kupodivu málem vrazil do nějakého mladíka, který si vyšel na procházku. Byl úhledně oblečen, jenom měl rozčuchané vlasy; proč si tu takhle špacíroval ve dvě v noci? Z výrazu jeho tváře jsem vyčetl, že je mou přítomností v běžecké výstroji stejně překvapen jako já tou jeho. Až pak jsem si všiml, že má po celém obličeji a na krku stopy po rtěnce... zřejmě mladý Romeo na odchodu z blízkého nočního baru po srdečném rozloučení.

„To jste si šel zaběhat docela pozdě,“ přerušil ticho. „V kolik hodin jste začal?“

Nikoho bych se tam nenadál. Podíval jsem se na hodinky. „Hm... počkejte: dneska máme neděli, včera byla sobota... hm, před pár dny.“

Zamrkal. „Kam máte namířeno?“

„No,“ odpovídal jsem pomalu, „snažím se dostat do Santa Cruzu.“

„Santa Cruzu! Vždyť to je odsud osmdesát kilometrů!“

„Já vím, že to je daleko. Uvidíme, jak to půjde.“

„Proč to děláte?“

„Mám se tam setkat s jednou holčičkou a jejími rodiči.“ Na semaforu naskočila zelená. „Mějte se fajn.“

„Jo.“ Mávl mi na rozloučenou, ale nepřestával na mě zvědavě civět. „Vy taky.“

16. kapitola

Tým Dean

Úspěch spočívá z velké části v tom, že vytrváte, zatímco ostatní to vzdají.
William Feather

*Santacruzské hory
neděle 1. října 2000 dopoledne*

...Netrvalo dlouho a začali mě předbíhat další běžci. Jejich družstva nesla jména jako Tuceť špinavců, Tuctový zboží, Lahvová dvanáctka, Vyčpělá dvanáctka, Jen vám zalejvám kytičky, milostpaní apod. Jakmile postřehli, v jakém jsem stavu, povzbuzovali mě: „Už seš skoro tam,“ utrousil jeden. „Vydrž, je to tvoje poslední etapa,“ utěšovala mě vychrtlá běžkyně. „Už jen necelou míli, a máš to za sebou.“

Samozřejmě že to nebyla má poslední etapa. Pořád mi jich zbývalo ještě šest. A do cíle jsem to neměl necelou míli, ale kolem třiceti pěti. Jenomže to moji soupeři nemohli ani náhodou vědět. Oni běželi svou třetí a poslední etapu, a tím měli splněno. Zato přede mnou byla ještě dlouhatánská štreka. Pro ně jsem byl jen nějaký utrápený, vyčerpaný nováček, který se z posledních sil snaží dokončit svou poslední etapu. A vlastně nebyli daleko od pravdy, protože já se tak v tu chvíli fakticky cítil.

Když Gaylord cestou na vrcholek předjížděl toho hromotluka, ten k němu prohodil: „Tvůj kámoš toho má plný kecky, co?“

„No jo, už si protrpěl dost,“ přiznal Gaylord.

„Z jakýho je družstva? Netušili jsme, že je někdo před náma.“

„On vlastně z žádnýho družstva není. Běží úplně sám.“

„To si ze mě děláš prdel! To je šílený. Kdo to je?“

„Jmenuje se Dean.“

Jakmile Gaylord dosáhl vrcholku, začala se v prostoru předávky sjíždět doprovodná vozidla. Měla barevné pomalování a některá jako ozdobu na střeše maskota týmu nebo vycpané postavičky. Hromotluk byl členem

ragbyového mužstva absolventů Kalifornské univerzity v Berkeley; jeli ve vyřazeném školním autobusu a údajně v něm měli dva sudy. Samolepka na zadním nárazníku hlásala POUŠTĚJ KREV - HREJ RAGBY.

Jak jsem se vysoukal na vršek a vrávoral do zatáčky, narazil jsem na jedenáct největších pořízků, jaké jsem kdy viděl. Připomínali spíš hrdlořezy. V jejich čele stál ten hromotluk, který mě předběhl v kopci. Na hlavě měl vikinskou přilbu, na těle dlouhý kožich a pod ním jen běžecké trenýrky. V ruce držel džbán s pivem. Bylo sedm hodin ráno.

Když jsem se vlekl kolem nich, ragbisté se pustili do skandování: „Tým Dean! Tým Dean! TÝM DEAN!“

Byl to nevšední okamžik, ale rozhodně mi dal impuls. Tak se můj „tým“ dopracoval ke svému jménu. Říkám dopracoval, protože se nestává běžně, aby trasu lemoval špalír jindy nedůtklivých ragbistů a ti vás skandovaně povzbuzovali. Každopádně to potěšilo. V té přezdívkce „tým Dean“ byla notná dávka džentlmenského uznání odvážného soupeře.

Když jsem se coural kolem našich, děcka mě kropila vodou ze stříkacích pistolí.

„Chlapečku můj, nechceš se zastavit a najíst?“ nabídla mi maminka.

„Nezdržuj ho,“ vybafl na ni táta. „Vypadá, že je při síle.“ Přitom jsem byl na padnutí právě kvůli nedostatku kalorií.

„Počkejte! Počkejte!...“ zamumlal jsem. Jenomže mé slabé žadonění přeslechli a vyrazili k dalšímu stanovišti předávky.

Krpálu z Feltonu k Empire Grade se právem říká Zabiják. Místy je svah tak příkrý, že vás tam zmůže i obyčejná chůze. Kvadricepsy a lýtka mi bolestí hořely. Tepny, žíly a dokonce i drobné kapiláry ve všech končetinách mi pod třpytící se kůží vyčnívaly jako obnažené kořeny. Celý organismus jsem šval za jeho funkční mez.

Lidské tělo je schopno mimořádných vytrvalostních výkonů, má však ochranné mechanismy, které brání úplnému zničení. Typické je, že dřív než by nastala fyzická záhuba, organismus vypne. Maximálním projevem sebezáchovy těla je ztráta vědomí. Když balancujete na hranici bytí a nebytí, na kterou vás může třisetkilometrová štreka zavést, vystává velmi reálné nebezpečí, že tu hranici překročíte. Jednu chvíli běžíte, a vzápětí ležíte v sanitce a mříte na pohotovost.

Jak jsem tak šlapal celý strnulý do kopce, začal jsem vnímat divný pocit, jako by se tělo oddělilo od duše. Nohy jsem cítil pouze jako sotva znatelné mravenčení v dolní části těla. Připadalo mi, že se vznáším. Projevoval se u mě nedostatek vnitřní spojitosti mezi prvky psychických procesů. Po bradě mi čurkem stékaly sliny, při každém kroku vpřed jsem se kolébal ze strany na stranu a o tempu se už vůbec nedalo hovořit. Spíš jsem se plazil. Vyprchávaly ze mě zbytky energie; rozsypával jsem se.

A vtom jsem zaslechl sebejistý ženský hlas: „Týme Dean, ještě zbývá dlouhá cesta!“

Byla to senzační mladá televizní reportérka, vykloněná z boku jedoucího dodávkového auta. A zpoza ní na mě mířila kamera.

„Vypadáte skvěle,“ lhala. „Cítíte se v pořádku?“

Bradů jsem měl pořád ještě poslintanou. Napadlo mě, jestli by rozuměla jazyku, který jsme s dětmi nazvali řeč jeskynních lidí. Vymysleli jsme ho, když jsem na podlaze obývacího pokoje dělal kliky s oběma děcký na zádech. Byl to strašně primitivní jazyk: jedno zachrochtání znamenalo ano, dvojí zachrochtání ne.

Zachrochtal jsem tedy dvakrát.

„Prosím?“ podivila se.

Tím debata jeskynní řeči skončila. Lapal jsem po dechu a hledal slova. „Eště stojím,“ vydral jsem ze sebe nakonec.

„No, to je dobře,“ zaštěbetala. „Můžete nám povědět něco o tom, jak to probíhá?“

„Ach... zatím je to dobré,“ funěl jsem. „Přijďte za mnou za pár minut. Třeba to bude vypadat úplně jinak.“

„Zdá se, že tým Dean si vede výborně,“ řekla do kamery temperamentně. „Za okamžik jej navštívíme znovu. Nepřepínejte.“

Sotva kamera zhasla, zeptala se mě, jestli pro mě může něco udělat.

„Nesehnala byste mi létající koberec?“ zaskočil jsem ji. „Byla by to nádhera, doplout do Santa Cruzu na něm.“

Vrhla na mě pobaveně tázavý výraz a vzápětí odjeli do kopce prozkoumávat další exteriér.

„Kde máte následujícího běžce?“ zeptal se mě pořadatel v místě předposlední předávky, kousek pod vrcholem stoupání, když jsem se tam dovlékl. Byl jsem udýchaný a nedokázal zvednout hlavu. „Žádný není,“ zašeptal jsem.

„Ach tak, vy musíte být tým Dean. Už jsme měli pochybnosti, jestli jste ještě naživu.“

„To je diskutabilní,“ procedil jsem mezi zuby.

„Ano, je to tým Dean,“ přisvědčil hlas, podle něhož jsem poznal otce. „A drží se dobře. Tak neotálej a dej se do pohybu, synu.“

„Potřebuju pauzu.“

„Naši lidé jsou vynikající běžci,“ prohlásil, aniž se obrátil na konkrétního posluchače. „V Řecku jsme běhávali celý den po stráních a honili kamzíky.“

„Ale tati,“ opravil jsem ho, „vždyť jsme vyrůstali v Los Angeles.“

„Spolknete podrážku?“ zeptala se.

„Cože?“

„Jestli spolknete podrážku.“

„Omluvte mě na moment,“ řekl jsem a plácl se do spánku. Tím jsem z ucha vytřepal vodu, která v něm zbyla po dětském přepadení.

„Už je to dobré. Tak na co jste se to ptala?“

Opět se na mě zadívala tázavě. „Spolknete porážku?“

„Ach tak. Víte, já neprohrávám.“

„Aha. A bolí vás nohy?“

„Ano, nohy mě bolí přišerně, ale ne tolik jako celé dolní končetiny. Jak to bude s tím létajícím kobercem?“

„Nezdá se, že byste ho potřeboval. Nevadilo by vám, kdybychom si vás natočili, jak běžíte?“

„Můžete mě zabírat jenom od pasu dolů a vynechat obličej? Nechci, aby mě pak lidi identifikovali jako toho šílence, co běhá, dokud nezdechne.“

Filmovali mě ze všech možných úhlů. Napadlo mě, že asi proto, aby se mnou ohledávač mrtvol neměl tolik práce a ušetřil čas. Potom mi položila poslední otázku.

„Takže, týme Dean – jak to děláte?“

„Hmm...“ dumal jsem. „Prvních sto šedesát kilometrů jsem běžel nohama, pak sto padesát hlavou a poslední úsek asi dokončím srdcem.“

„To je úžasné!“ obrátila se na kameramana. „Uvidíme se v cíli.“ A zase se vydali po trati napřed.

Asi desítky běžců mě dostihla a na úzké silnici do Santa Cruzu mě postupně předbíhali. Když mě míjeli a trousili nějaká povzbudivá slůvka, málokdo z nich měl tušení, že běžím v jednom kuse již dva dny. Předháněli mě lidé ze všech společenských vrstev – mladí i staří, zkušení běžci i začátečníci. Tu a tam se kolem mě přehnal nějaký sprinter, který si vzal do hlavy, že podá svůj nejlepší výkon v životě, takže si ani nenašel čas kývnout na pozdrav. Mít v nohou o sto šedesát kilometrů méně, patrně bych byl v pokušení ho stíhat. Avšak po štrece odpovídající sedmi maratonům v řadě bez přerušení bylo mé ego dostatečně potlačeno, a tak mě nějaké to předběhnutí nemohlo rozházet.

17. kapitola

Běh za budoucnost

Člověk žije jenom jednou, ale pokud život prožije dobře, úplně to stačí.

Joe Louis

Promenáda na pláži v Santa Cruzu

neděle 1. října 2000 odpoledne

...Jeden kolega běžec mi kdysi řekl: Život není cesta do hrobu s úmyslem vejít tam bezpečně v krásném a zachovalém těle, ale spíš dočista opotřeбенý, ztrhaný, vyždímaný, zhuntovaný a s bilancí: „PÁNI!! Že to ale stálo za to!“

Mou vášní a smyslem života je právě vytrvalostní běh. A tak jsem byl po dvoudenním nepřetržitém běhu na koni, ve svém živlu. Posunul jsem hranici psychických a fyzických možností, usiloval o to, být lepší, zajít dál, dostat ze sebe víc. Vyniknout ve svém řemesle znamenalo prolomit psychologické bariéry a mít odvalu a odhodlání neustále se snažit, a to i přes neúprosnou bolest a hroživou beznaděj.

Vypořádat se s tímto těžkým úkolem bylo strašné; to nelze popřít. Když jsem stál dva dny předtím v Calistoze, chvěl jsem se obavou, aby mě ten závazek nezničil. Ale pustil jsem se se strachem do křížku, překročil hranici a bojoval; a po čtyřiceti šesti hodinách jsem se stále držel na nohou. Ve světě týmu Dean to lepší už být nemůže.

Až mě málem přejel dodávkový automobil.

„Čum na cestu, ty idiote! Dávej bacha, kudy běháš!“ křičel na mě z okna řidič.

Jenže já byl na označeném přechodu pro chodce. Jen jsem se usmál a zamával mu; nedovedl jsem se na něj zlobit. Hladinu endorfinu v krvi jsem měl moc vysokou, než abych se nechal vyprovokovat něčím tak zanedbatelným, jako je to, že by mě porazila dodávka.

Blížila se třetí hodina odpolední a slunce nad hlavou svítilo jasně. Trasa závodu se proplétala ulicemi centra Santa Cruzu. Několik chodců a nakupujících mě povzbuzovalo máváním, avšak většina neměla potuchy, že se tam koná nějaký závod. Jak jsem musel působit komicky, když jsem ztrhaný a zpocený běžel ulicí jako Feidippidés, starověký řecký ultraběžec, jenž nesl do Atén zprávu o vítězství na marathónské rovině! Až na to, že my jsme se nenacházeli v antickém Řecku, nýbrž v nákupní čtvrti Santa Cruzu.

Dva a půl kilometru před cílem se trasa křížila s oblíbenou cestou pro pěší nad pláží. Byla tam spousta rekreantů, pejskařů a turistů. V té fázi jsem se takřka vznášel a ležérně plul, jako bych byl v rauši. Přestože na mě páliло slunce, od krku až dolů jsem si připadal jako v beztížném stavu. To, že člověk, který měl v nohou tři sta dvacet kilometrů, vůbec necítil bolest, je nevysvětlitelné.

Když mi do cíle zbývalo půldruhého kilometru, srdce se mi rozbušilo – teď už ne z přílišné námahy, ale radostí. To povznášející opojení se nedalo potlačit. Přidal jsem na maximální rychlost.

Chodník vedl po kolmém útesu souběžně s pláží pod ním. V dálce jsem zpozoroval proslulou horskou dráhu stojící na promenádě na santacruzské pláži, zábavní park, který označoval konec tratě. Jak jsem se hnál vstříc cílové čáře, zuřivě jsem kličkoval mezi surfaři s prkny a zbloudilými plážovými míči. Lidé mi nesměle provolávali slávu, ale pro mě byly jejich obličejové pouze rozmazanou řadou úsměvů.

Horská dráha se blížila. Utíkal jsem přímo k ní. Podél cesty až k oficiální cílové čáře na pláži se shromáždil zástup příznivců. Jiní běžci mě tiše sledovali, rozpačitě vyhodnocovali můj výkon a zdánlivě si nebyli jisti, jak mají reagovat na muže, který běžel bez ustání dva dny.

„Co takhle malý aplaus?“ pobídl jsem je. „Právě jsem přiběhl z Calistogy.“

Museli být vzteky bez sebe.

V závěrečném úseku pláže mě moji nejbližší a Gaylord vzali za ruce a všichni společně jsme jako družstvo přefalí cílovou čáru, přesně jak jsem doufal. Kdyby mě mohla vidět sestra, věděl jsem, že by se usmívala. Větší štěstí mě nemohlo potkat.

Čtyřicet šest hodin a sedmnáct minut po počátečním klusu Napským údolím se mi konečně splnil sen. Jako zázrakem jsem poslední míli urazil za necelých šest minut – to je tempo, za jaké bych se nemusel stydět ani na čerstvých nohách. Když jsem hrdě stál za cílovou čarou, kupodivu jsem ani nebyl udýchaný.

18. kapitola
Životní dar

Jednotlivý běh má konec. Běhání nikoliv.
Neznámý běžec

2000-2004

...Běhám, abych zjistil, jak daleko doběhnu. Běhám, protože to je můj příspěvek světu v podobě toho, co dělám nejlépe.

Běhám, protože jsem nikdy moc nebyl blázen do aut. Běhám, protože kdybych neběhal, byl bych líný a mrzutý a příliš mnoho času bych trávil na válečce. Běhám proto, abych dýchal čerstvý vzduch. Běhám, abych dělal pokusy. Běhám, abych unikl před tuctovostí.

Běhám, abych uctil památku své sestry a stmelil rodinu. Běhám, protože díky tomu zůstávám pokorný. Běhám, abych to dotáhl do cíle a vychutnával si cestu k němu. Běhám, abych tím pomáhal těm, kdo běhat nemohou. Běhám, protože chůze je příliš zdlouhavá, zabere moc času, a já bych v životě ještě rád stihl pár věcí.

Běhám, protože ještě dávno potom, co mé stopy zmizí, se třeba najdou lidé, které zláká, aby se vzdali snadné cesty, vydali se na běžecké tratě, kladli jednu nohu před druhou a dospěli ke stejnému závěru jako já: že běhám, protože mě nohy vždycky zavedou tam, kam mám namířeno.